

ÇÖKÜŞÜN BAŞLANGICI

Yılmaz DİKBAŞ

Bundan tam 166 yıl önce, 16 Ağustos 1838’de, Osmanlı Devleti ile İngilizler arasında, tarihe **Balta Limanı Antlaşması** olarak geçen bir **ticaret antlaşması** imzalandı. Bu antlaşma ile, Osmanlı Devleti’nin **çöküş dönemi** başladı. Bugün nasıl Amerika dünyanın süper gücüyse, o tarihlerde de İngiltere dünyanın süper gücüydü. Sömürgeleri ile sınırları okadar genişti ki, İngiltere için, “**topraklarında güneşin batmadığı ülke**” denilirdi.

İngiltere o tarihlerde **sanayi devrimini** tamamlamış, ticaretini artırmak amacıyla dünya pazarlarını birer birer ele geçirme çabasına girmişti. Oysa, aynı tarihlerde, **Fransa, Almanya, Avusturya ve Amerika** henüz sanayi devriminin başındaydılar. Bu ülkeler, sanayileşebilmek için ulusal pazarlarını İngiliz mallarına karşı korumak zorundaydılar. Bu nedenle, ulusalcı politikalar uygulayarak, yüksek gümrük vergileri koyup İngiliz mallarının ülkelerine girmesini engellediler.

Avrupa ve Amerika pazarlarına giremeyen İngiliz ticaret ve sermayesi, Latin Amerika’dan Çin’e kadar pek çok ülke ile serbest ticaret anlaşmaları imzaladı. Sıra, Osmanlı Devleti’ne gelmişti.

Osmanlı Devleti’nin ekonomisi iyi durumda değildi.

Osmanlı tahtında Padişah II.Mahmut (1808-1839) oturmaktaydı. Sadrazam, yani Başbakan ise **Mustafa Reşit Paşa** idi.

1830’lu yıllarda **Mason** olan Mustafa Reşit Paşa, İngilizlerle iyi ilişkiler içerisindeydi. Osmanlı Devleti’nin kurtuluşunu, Avrupalılaşmakta görüyor, başta İngiltere olmak üzere Avrupa devletleriyle serbest ticaret öneriyor ve şöyle diyordu: “**Ülke, serbest ticaret sayesinde büyük bir hızla sanayileşecektir.**” Mustafa Reşit Paşa, bu görüşünde yalnız değildi. Çevresinde, Avrupa liberalizminin idealleriyle yoğrulmuş, “**öncü kadro**” denilen, bir aydın yöneticiler ekibi vardı. Bu kadroyu, **Hıristiyan tarihçi M.A.Ubucini** şöyle tanıtmaktadır:

“**Bunlar Paris’te öğrenci iken, Fransızlar gibi giyinirlerdi. Bir toplulukta Türk oldukları anlaşılırsa, utançlarından yüzleri kızarırdı. Türkiye’ye döndüklerinde önemli devlet memuriyetlerine getirildikleri zaman, ülkelerine yararlı olmaktan çok, Avrupalıların gözlerine girmeyi, yurt dışında ünlerini artırmayı düşündürlerdi.**”

İngiltere’nin o tarihlerdeki Dış İşleri Bakanı **Lord Palmerstone** da, Osmanlı Devleti’nin dış ticarette uygulamakta olduğu bazı kısıtlamaların kaldırılması için sürekli baskı yapıyor, serbest ticareti överek şunları söylüyordu: “Serbest ticaret sayesinde Sultan’ın kullarının servet ve refahı artacak, sanayi gelişecektir.” Yani, İngiliz Lordu Palmerstone, Türklerin iyiliği için bir çaba içinde olduğu izlenimini veriyordu. Oysa aynı **Lord Palmerstone**, Türklerin Avrupa’ya kabulü söz edildiğinde ise şunları söylüyordu:

“**...Türlere, Müslüman oldukları için, hiçbir şekilde taraftar değilim; eğer Hıristiyan yapılabilselerse, son derece mutlu olacağım.**”**Batı’dan gelen, sözde Türkiye uzmanları da, Osmanlı bürokrat ve aydınlarının kafalarını sürekli işliyor, şöyle beyin yıkıyorlardı: “Osmanlı Devleti bu antlaşmayı uygulamakla, Batı uygarlığına girecek.”**Sonunda, 16 Ağustos 1838’de, yani bundan tam 166 yıl önce, **Balta Limanı Antlaşması İngilizler’le imzalandı.**

Osmanlı Devleti’nin çöküşünü başlatan bu antlaşmanın en önemli maddeleri şunlardı:

- Gümrük vergi oranları ihracatta yüzde 12’ye, ithalatta ise yüzde 5’e düşürülecek,
- İngiliz tüccarlar, hiçbir kısıtlama olmadan, her tür malı Osmanlı topraklarında hem iç hem dış ticaret amacıyla alıp satabilecekler,
- İngilizler’den mal alım ve nakli için belge istenilmeyecek,
- İngiliz tüccarlar, iç ticarete yerli tüccarlardan fazla vergi ödemeyecek,
- Yabancı malları Boğazlar’dan serbestçe geçecek,
- Antlaşma, “**sonsuz dek**” yürürlükte ve geçerli olacak.

Bu antlaşmadan sonra, bakın neler oldu:

- Türkiye’nin iç pazarı, Batı’nın sanayi ürünlerine açıldı, dış ticaret dengesi bozuldu.
- Zaten sıfıra yakın bütçe tükendi, Osmanlı hazinesinde para kalmadı.
- 1854 Kırım Savaşı’nı kaybettik.
- Tarihte ilk kez dışarıdan borç almak zorunda kaldık. İngilizler’den yüzde 6 faizle 3 milyon 300 bin Osmanlı altını borç aldık.

• 1876'da parasızlık yüzünden ödemeler durduruldu.

• 1879'da durum daha da kötüleşti. Alınmış olan borç anapara ve faizi karşılığı olarak, damga, içki, balık avı, tuz ve tütün gelirlerine el konuldu.

• Yine para yetmedi. Eylül 1881'de, devlet borçlarını kapatmak için, Osmanlı Devlet hazinesini, Alman, Avusturya, Fransa ve İtalyan alacaklılarla Osmanlı Bankası ve Galata bankerlerini temsilen, sekiz kişiden oluşan **Düyun-u Umumiye-i Osmanlı İdaresi Meclisi**'ne bırakıldı. Tuz, balık avı, tütün, alkol ve damga pulu vergilerini o toplamaya başladı.

• En bereketli gelir kaynağı tarımdı. Gavur sermayesi işbirliği yaptı. 1884 yılında **Reji İdaresi** doğdu. Tütün tarlalarında çalışan kızlarımıza, karılarımıza, bacılarımıza '**gavur vergi tahsildarları**' tevacüz ettiler.

Bu yıkım, **Mustafa Kemal Atatürk**'ün çıkışına kadar sürdü. **Lozan Anlaşması** ile Düyunu Umumiye Türkiye sınırları dışına çıkartıldı ve gelir kaynaklarımız bize iade edildi, Türkiye Cumhuriyeti Devleti kuruldu.

Peki, Türkler 16 Ağustos 1838 **Balta Limanı Antlaşması** ile başlayan çöküşten ders aldılar mı?

Eğer ders almış olsalar aynı çöküş süreci ile yeniden yüz yüze kalırlar mıydı! Osmanlı Devleti'nin çöküşünü başlatan **Balta Limanı Antlaşması**'nın bir benzeri, hatta daha da ağır Kasım 1995'de imzalanıp **1 Ocak 1996'da** yürürlüğe girdi. Bu kez anlaşmanın adı, **Gümrük Birliği Anlaşması** idi. Avrupa Birliği (AB)'ne girme pahasına, **DYP-SHP Koalisyon Hükümeti** tarafından imzalanan bu anlaşma ile Türkiye, AB'nin 15 üyesi ülkeye karşı **tüm gümrük duvarlarını indirdi**. Avrupa Birliği'ne tam üye olmadan Gümrük Birliği'ne girmiş tek bir ülke yoktu. Gümrük Birliği Anlaşmasını imzalayan Başbakan Yardımcısı ve Dış İşleri Bakanı **Deniz Baykal**, tıpkı **Mustafa Reşit Paşa** gibi konuşuyor ve şöyle diyordu: "**Türkiye'yi güçlü ve önder bir ülke yapacağız, Avrupa Birliği'ne taşıyacağız...**"

Türkiye- AB dış ticaret açığı 1990 yılında 2,5 milyar dolar iken, Gümrük Birliği Anlaşması'nın yürürlüğe girdiği 1996 yılında 5,8 milyar dolara çıktı. Bu fark giderek büyüdü. 1996-2003 sürecinde açık **84 milyar dolara fırladı**. Türkiye'nin sekiz yılda 85 milyar dolar kaybına neden olan Gümrük Birliği Anlaşması, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM)'nin onayına sunulmamış, Yüce Mec-

lis'ten geçirilmeden uygulamaya konulmuştu. **Balta Limanı Antlaşması**'ndan bin beter **Gümrük Birliği Anlaşması**'nın Türkiye'ye zararı 85 milyar dolarla sınırlı kalmadı. O, sadece bir başlangıçtı, gerisi bakın çorap söküğü gibi nasıl geldi:

• İMF, Ankara'ya demir attı. Peşi peşine Niyet Mektupları (yani **Teslim Mektupları**) imzalandı.

• Özelleştirme adı altında **Vatanın Satılması** hızlandırıldı, Türkiye'nin ekonomik kaleleri olan **Petkim, Tekel, Tüpraş, Seka, Telekom, Sümerbank, Şekerbank** birer birer Türklerin elinden alındı.

• Washington ve Brüksel'de hazırlanmış olan **Tahkim, Uyum Yasaları, İkiz Yasalar** gibi **Türkiye'nin bölünmez bütünlüğünü ve egemenliğini tehdit eden yasalar, TBMM'den '15 günde 15 yasa' hızıyla** geçirildi.

• Sömürgeciler, Türkiye'de şeker pancarı, tütün, pamuk üretimlerini kısıtladılar, Türk tarım ve hayvancılığını öldürdüler.

• Türk tarım arazileri de **Yunanlılara, İsraililere, Almanlara, İngilizlere Amerikalılara** satılmaya başlandı.

• Kıbrıs, Rumlara teslim edildi.

• Filistin'de Müslüman Araplara soykırım uygulayan **İsraili Siyonist Faşistlerle** siyasi ve askeri işbirliği anlaşmaları imzalandı.

• Aslında bir tarım ülkesi olan Türkiye; buğdayı, unu, şekeri, soyayı, tütünü, ayçiçeğini, pamuğu, eti ithal eder duruma düştü.

• ABD ve İngiltere, Irak'ı işgallerinde Türkleri '**tetikçi**' olarak kullanmak istediler, direniş görünce de Türk askerinin kafasına çuval geçirdiler.

• Türkiye'nin iç pazarları, ticareti de yabancıların eline geçti. Tekstili, sütü, yoğurdu, ayranı, şekerlemeleri de artık yabancılar üretip satmaya başladı.

• Türk halkının yarısı açlık sınırına dayandı, çoğu gençlerden oluşan ve üniversite mezunlarını da kapsayan işsizler ordusu 10 milyonu geçti.

1995'de Koalisyon Hükümeti'nin imzaladığı Gümrük Birliği Anlaşması ile başlayan çöküş, bu dönemde de artan hızıyla sürmektedir.

16 Ağustos 1883 **Balta Limanı Antlaşması** ile başlayan Osmanlı Devleti'nin çöküşünde ortaya **Mustafa Kemal** çıkmıştı. Ama öyle gözüküyor ki, bu kez çöküş, Türkiye'nin tamamen teslim alınmasına kadar sürecektir.

Türkleri, kendi topraklarında kiracı olma ve ulaşlık beklemektedir!